

Klauzurní práce z exekučního a insolvenčního práva

Exekuce

Paní Pavlína Jezevčíková je matkou nezletilého Michala Jezevčíka. S otcem nezletilého Janem Jezevčíkem již nějakou dobu nežije, nicméně vždy byli schopni domluvit se na péči o nezletilého syna včetně placení výživného ze strany otce. V červnu 2018 se však začal pan Jan Jezevčík stýkat s jistou paní Kamilou Bernardýnovou a veškeré finanční prostředky začal vynakládat na luxusní dovolené, značkové kabelky a nákladné účesy paní Bernardýnové, přičemž přestal platit výživné na svého syna.

Paní Pavlína Jezevčíková v té době zároveň ztratila zaměstnání a peněžní prostředky, které jí byly vypláceny v nezaměstnanosti, jí nestačily ke krytí nákladů na výživu pro syna. Rozhodla se proto podat návrh k Okresnímu soudu ve Zlíně, který po provedeném řízení rozsudkem ze dne 14. 1. 2019, č. j. 45 P 178/2018, otci Janu Jezevčíkovi uložil povinnost přispívat na výživné nezletilého syna částkou 3890 Kč měsíčně. Na základě tohoto pravomocného a vykonatelného rozhodnutí otec Jan Jezevčík zpočátku výživné na syna bez problémů platil, nicméně následně – po rozchodu s paní Bernardýnovou – propadl alkoholu a veškeré svoje peníze použil na jeho pořízení, přičemž na výživné synovi již mnoho peněz nezůstalo, a tak se nejdříve s platbami výživného začal zpožďovat, až s nimi v dubnu 2019 zcela přestal.

Paní Pavlína Jezevčíková se proto obrátila dne 10. 7. 2019 na Exekutorský úřad ve Zlíně - soudní exekutorku JUDr. Kamilu Ortovou s exekučním návrhem, ve kterém mj. uvedla, že je matkou nezletilého Michala Jezevčíka, kterému má jeho otec Jan Jezevčík dle shora uvedeného pravomocného a vykonatelného rozsudku přispívat na výživné částkou 3 890 Kč měsíčně, vždy k prvnímu dni v měsíci. Otec nezletilého však výživné za měsíce duben – červen 2019 ani po výzvě nezaplátil.

Soudní exekutorka JUDr. Kamila Ortová poté, co byla Okresním soudem ve Zlíně nařízena exekuce a ona pověřena k jejímu provedení, vyzvala paní Pavlínu Jezevčíkovou ke složení zálohy na náklady exekuce. Paní Pavlína Jezevčíková nechápala, proč by měla skládat nějakou zálohu, když to není ona, která na syna neplatí výživné, ale její bývalý manžel, otec nezletilého. Nemá na zálohu dostatek finančních prostředků, když v současnosti pobírá pouze dávky v nezaměstnanosti. Vzhledem k tomu, že paní Pavlína Jezevčíková zálohu nesložila, soudní exekutorka JUDr. Kamila Ortová usnesením exekuci zastavila.

Paní Pavlína Jezevčíková se následně obrátila na Okresní soud ve Zlíně s návrhem na výkon rozhodnutí podle části VI. občanského soudního řádu s odůvodněním, že nemá finanční prostředky na vymáhání povinnosti otce prostřednictvím exekučního řízení. Tomuto jejímu návrhu však soud nevyhověl s odůvodněním, že výživné na nezletilé dítě sice patří do oblasti péči soudu o nezletilé, kde by jinak výkon rozhodnutí náležel soudu, nicméně podle § 37 odst. 2 písm. b) exekučního řádu se jedná o výjimku, kdy lze plnění vymáhat jen cestou exekučního řízení. Podle názoru soudu tedy musí paní Jezevčíková podat znovu exekuční návrh.

Otázky

- a) Postupovala soudní exekutorka JUDr. Kamila Ortová správně, pokud zastavila exekuční řízení z důvodu nesložení zálohy na náklady exekuce?
- b) Byla správná argumentace Okresního soudu ve Zlíně, spočívající v tom, že vymožení povinnosti zaplatit dlužné výživné je možné realizovat jen cestou exekučního řízení?

Insolvence

Paní Miroslava Karásková podala insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení se zpeněžením majetkové podstaty. V návrhu uvedla, že má závazky u společnosti Adieu, s. r. o. ve výši 300 000 Kč, u společnosti Karma, a. s. ve výši 210 000 Kč, u společnosti Snadná výhra, s. r. o. ve výši 200 000 Kč. Paní Miroslava Karásková je zaměstnaná jako servírka ve společnosti Restaurace Na kovárně a její průměrný měsíční čistý příjem činí 17 250 Kč, dále má majetek v hodnotě 10 000 Kč, dvě vyživované osoby, kterým je povinna platit dohromady 5700 Kč měsíčně. Insolvenční soud prohlásil úpadek dlužnice a povolil řešení úpadku oddlužením. Následně bylo schváleno oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty.

Paní Karásková několik měsíců poté na doporučení svojí kamarádky Kateřiny Milotové navštívila kartářku, která jí předpověděla slibnou budoucnost v textilním průmyslu. Proto se paní Karásková rozhodla dát výpověď v restauraci Na kovárně a otevřít si spolu s kamarádkou paní Milotovou vlastní módní salon. I rodiče paní Karáskové věřili v talent své dcery a chtěli jí přispět na podnikání, neboť doufali, že si tím dcera do budoucna výrazně zlepší majetkovou situaci a zbaví se tak svých dluhů. Rozhodli se jí proto darovat byt č. 2, nacházející se v budově č. 89, na pozemku parc. č. 789/2 v katastrálním území a obci Mohelno. To však paní Karásková odmítla, neboť s rodiči neměla příliš dobré vztahy a její hrdost jí přijetí takového daru neumožňovala.

Brzy se však ukázalo, že na ušití prvních navržených modelů večerních šatů bude paní Karásková potřebovat kvalitní látky, které byly poměrně drahé, a proto si půjčila peněžní prostředky ve výši 200 000 Kč u společnosti Půjčíme levně, s. r. o., které však nevrátila. Následně se dostala do takových finančních problémů, že nemohla plnit ani splátkový kalendář, pročež insolvenční soud schválené oddlužení zrušil. Insolvenční soud však nerozhodl spolu se zrušením oddlužení o způsobu řešení dlužníkovy úpadku konkursem, neboť zjistil, že majetek dlužnice Karáskové je pro uspokojení věřitelů zcela nepostačující. Proti usnesení insolvenčního soudu o zastavení řízení podal odvolání insolvenční správce s tím, že má paní Karásková neprodané hodnotné večerní šaty, které mohou být rovněž zpeněženy. Odvolací

soud však jeho odvolání odmítl, neboť podle jeho názoru není insolvenční správce oprávněnou osobou k podání odvolání; tou mohou být pouze dlužník a jeho věřitelé.

Otázky

- a) Mohla paní Karásková platně odmítnout dar od svých rodičů?
- b) Je odvolání insolvenčního správce proti usnesení o zastavení řízení subjektivně přípustné?

Řešení - Exekuce

- a) Postupovala soudní exekutorka JUDr. Kamila Ortová správně, pokud zastavila exekuční řízení z důvodu nesložení zálohy na náklady exekuce?**

I.

Exekutor má obecně právo požadovat od oprávněného přiměřenou zálohu na náklady exekuce (90 odst. 3 e. ř.). To však neplatí pro exekuci k vymožení výživného nezletilého dítěte, kdy právo požadovat zálohu na náklady exekuce nemá.

Podle § 55 odst. 6 e. ř. exekutor zastaví exekuci mj. i tehdy, pokud uvedenou zálohu na náklady exekuce oprávněný nesloží. Uvedené se však opět netýká případu, kdy je vymáháno výživné na nezletilé dítě. Neumožňuje-li zákon požadovat složení zálohy na náklady exekuce, je zjevné, že z tohoto důvodu není ani možné exekuční řízení zastavit.

II.

V řešené věci oprávněná (matka nezletilého) podala exekuční návrh k vymožení dlužného výživného ze strany povinného (otce nezletilého) podle rozsudku Okresního

soudu ve Zlíně ze dne 14. 1. 2019, č. j. 45 P 178/2018. Soudní exekutorka ji vyzvala k tomu, aby složila zálohu na náklady exekuce, což však nelze považovat za správný postup s ohledem na to, že jde o vymáhání výživného nezletilého dítěte, kde zákon takový postup zapovídá. Jestliže soudní exekutorka nebyla oprávněna zálohu na náklady exekuce požadovat, nebylo ani místě, aby pro nesložení zálohy na náklady exekuce exekuční řízení zastavila (takový postup je rovněž zákonem výslovně vyloučen).

III.

Soudní exekutorka JUDr. Kamila Ortová nepostupovala správně, pokud zastavila exekuční řízení z důvodu nesložení zálohy na náklady exekuce.

b) Byla správná argumentace Okresního soudu ve Zlíně, spočívající v tom, že vymožení povinnosti zaplatit dlužné výživné je možné realizovat jen cestou exekučního řízení?

I.

Výkon soudního rozhodnutí probíhá podle v současnosti platné právní úpravy v režimu tzv. dvojkolejnosti. Ta spočívá v tom, že výkon rozhodnutí provádí jak soudy (postupem podle části VI. o. s. ř.), tak soudní exekutoři (postupem podle e. ř.) Exekuční řád přitom předvídá přiměřenou použitelnost občanského soudního řádu, což vyplývá z § 52 odst. 1 e. ř. Je na oprávněném, jaký způsob vymožení jemu přiznaného práva využije.

Z uvedené dvojkolejnosti však existují výjimky. Tak např. prostřednictvím části VI. o. s. ř. nelze vykonávat rozhodnutí vydaná ve správním nebo daňovém řízení (u nich je přípustná pouze exekuce prostřednictvím e. ř.). Naopak v exekučním řízení podle e. ř. nelze vymáhat splnění povinnosti stanovené v rozhodnutí o péči o nezletilé děti (zde je přípustný pouze postup podle části VI. o. s. ř.). To však neplatí pro případy, kdy má být exekuce vedena podle rozhodnutí o výživném na nezletilé děti nebo podle cizího rozhodnutí, u něhož bylo vydáno prohlášení vykonatelnosti podle přímo použitelného předpisu Evropské unie nebo mezinárodní smlouvy nebo rozhodnuto o uznání (§ 37 odst. 2 písm. b) o. s. ř.).

II.

Paní Pavlína Jezevčíková podala původně exekuční návrh k vymožení povinnosti stanovené rozhodnutím o výživném nezletilého k soudní exekutorce. Tento postup je v souladu se shora uvedenými právními předpisy. Ačkoliv patří otázky výživného pro nezletilé dítě do oblasti péče soudu o nezletilé, kde je exekuce podle e. ř. obecně vyloučena, podle výslovného ustanovení zákona je výjimka stanovena pro případ, má-li být vymoženo výživné na nezletilé dítě, O to jde i v řešené věci, když měla být vedena exekuce podle rozhodnutí Okresního soudu ve Zlíně o výživném na nezletilé dítě. Bylo zcela na oprávněném, zda zvolí postup podle e. ř. nebo podle části VI. o. s. ř.

Nelze tedy přisvědčit Okresnímu soudu ve Zlíně, že je v řešené věci možná pouze cesta exekučního řízení.

Jestliže po zastavení exekučního řízení pro nesložení zálohy na náklady exekuce podala návrh na výkon rozhodnutí podle části VI. o. s. ř., tomuto jejímu postupu nic nebránilo, a to s ohledem na to, že exekuční řízení neskončilo vydáním exekučního příkazu, ale zastavením exekučního řízení pro nesložení zálohy, takže ani nemůže být v následném řízení o výkon rozhodnutí podle části VI. o. s. ř. dána překážka rei iudicatae.

III.

Argumentace Okresního soudu ve Zlíně nebyla správná.

Řešení - Insolvence

a) Mohla paní Karásková platně odmítnout dar od svých rodičů?

I.

Ve smyslu zásady co nejvyššího možného uspokojení věřitelů v insolvenčním řízení, má dlužník povinnost nejen provádět splátky z dosahovaných pravidelných příjmů, ale na úhradu pohledávek svých věřitelů použít i majetkové hodnoty, které získá po schválení oddlužení mimořádně, např. darem [§ 412 odst. 1 písm. b) i. z.].

Z tohoto důvodu zákon neumožňuje dlužníkovi v případě trvání účinků schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty libovolně odmítnout dar nebo dědictví, ledaže s tím souhlasí insolvenční správce. V případě chybějícího souhlasu insolvenčního správce je odmítnutí daru nebo dědictví neplatným právním úkonem (§ 412 odst. 3 i. z.)

II.

Rodiče paní Karáskové se rozhodli darovat své dceři paní Karáskové byt č. 2, nacházející se v budově č. 89, na pozemku parc. č. 789/2 v katastrálním území a obci Mohelno. Paní Karásková však dar odmítla, aniž by si opatřila souhlas insolvenčního správce. Protože trvaly účinky schváleného oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, byl však souhlas insolvenčního správce s odmítnutím daru podmínkou platnosti takového odmítnutí. Jestliže jej insolvenční správce nedal, je odmítnutí přijetí daru neplatné. Nerozhodné je, jaký důvod k odmítnutí daru paní Karásková měla.

III.

Paní Karásková nemohla dar od svých rodičů platně odmítnout.

b) Je odvolání insolvenčního správce proti usnesení o zastavení řízení subjektivně přípustné?

I.

V případě zrušení oddlužení rozhoduje obecně insolvenční soud současně o řešení dlužníkovy úpadku konkursem. Neučiní tak v případě, že zjistí, že majetek dlužníka, aniž se přihlíží k věcem, právům a jiným majetkovým hodnotám vyloučeným z majetkové podstaty, je pro uspokojení věřitelů zcela nepostačující (§ 418 odst. 4 i. z.); z tohoto pravidla předpokládá rovněž určité výjimky (§ 418 odst. 4 písm. a-c i. z.).

V případě, že insolvenční soud nerozhodne o způsobu dlužníkovy úpadku konkursem, insolvenční řízení zastaví; současně rozhodne o odměně insolvenčního správce a jeho nákladech a zproští insolvenčního správce jeho funkce (§ 418 odst. 5 první věta i. z.).

Subjektivní přípustnost odvolání vymezuje okruh subjektů oprávněných k podání odvolání. Proti rozhodnutí o zastavení řízení mohou podat odvolání osoby uvedené v § 418 odstavci 7 i. z. (tj. dlužník, insolvenčního správce, věřitelský výbor a věřitel, který zrušení oddlužení navrhl) a přihlášení věřitelé (§ 418 odst. 8 i. z.).

II.

V řešené věci došlo ke zrušení oddlužení, přičemž však insolvenční soud nerozhodl spolu se zrušením oddlužení o způsobu řešení dlužníkovy úpadku konkursem, neboť majetek dlužnice zcela nepostačuje k uspokojení věřitelů. To je postup, který zákon umožňuje, včetně na to navazujícího rozhodnutí insolvenčního soudu o zastavení řízení. Proti usnesení insolvenčního soudu o zastavení řízení podal odvolání insolvenční správce odvolání. Insolvenční správce výslovně uveden v zákoně (kromě dlužníka, věřitele, který zrušení oddlužení navrhl, a přihlášených věřitelů) jako jeden ze subjektů, který je oprávněn podat proti usnesení o zastavení insolvenčního řízení odvolání. Názor insolvenčního soudu tak není správný.

III.

Odvolání insolvenčního správce proti usnesení o zastavení řízení je subjektivně přípustné.

